

JUSTIITSMINISTEERIUM

Riigikohus
info@riigikohus.ee

Teie 27.09.2024
Meie 06.11.2024

nr 5-24-28
nr 10-3/6945

Justiitsministri arvamus asjas nr 5-24-28

Edastan käesolevaga arvamuse välismaalaste seaduse (VMS) § 100¹ lg 1¹, § 100¹⁰ lg 1, § 100¹³ lg 2 ja § 100¹⁸ põhiseaduspärasuse kohta osas, milles need välistavad pikaajalise viisa andmisest keeldumise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule.

Asjaolud

1. /.../ (kaebaja) esitas Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) viisataotluse nr 2024-720-288 pikaajalise viisa saamiseks. PPA keeldus 25. juuni 2024. a otsusega kaebajale viisa andmisest, kuna on põhjendatud alus kahelda esitatud täiendavate dokumentide ehtsuses või nende sisu õigsuses, tema avalduste usaldusväärsuses või tema kavatsuses lahkuda Eesti Vabariigist enne pikaajalise viisa kehtivusaja lõppu ning kuna vähemalt üks tingimus, mis on viisa andmiseks nõutav, ei ole täidetud.
2. Seejärel esitas kaebaja esindaja 29. juulil 2024 Tartu Halduskohtule kaebuse PPA otsuse tühistamiseks ning PPA kohustamiseks otsustada asi uuesti. Kaebuses on esitatud taotlus jätta kohaldamata ja tunnistada Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolus olevaks VMS § 100¹⁸ koosmõjus § 100¹⁰ lg-ga 1 ja § 100¹³ lg-ga 2 osas, milles need välistavad viisa andmisest keeldumise vaidlustamisel kaebuse esitamise halduskohtule.
3. Tartu Halduskohus tunnistas 17.09.2024 määrusega nr 3-24-2215 põhiseadusega vastuolus olevaks VMS § 100¹ lg 1¹, § 100¹⁰ lg 1, § 100¹³ lg 2 ja § 100¹⁸ osas, milles need välistavad pikaajalise viisa andmisest keeldumise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule. Tartu Halduskohus on seisukohal, et nimetatud VMSi sätted on vastuolus põhiseaduse § 15 lõikes 1 sätestatud igaühe õigusega pöörduda oma õiguste ja vabaduste kaitseks kohtusse.

Taotluse lubatavus

4. Esimese või teise astme kohtu taotlus tunnistada õigustloov akt, selle säte või õigustloova akti andmata jätmise põhiseadusega vastuolus olevaks on lubatav siis, kui akt, selle säte või akti andmata jätmise oli kohtuasja lahendamisel asjassepuutuv (põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse (PSJKS) § 9 lg 1 ja § 14 lg 2). Riigikohus on oma lahendites selgitanud, et normi asjassepuutuvuse hindamisel peab lähtuma sellest, kas see kuulub kohtuasjas kohaldamisele või mitte.¹ Norm peab seejuures olema kohtuasja lahendamisel otsustava tähtsusega.² Norm on otsustava tähtsusega siis, kui kohus peaks asja lahendades normi põhiseadusvastasuse korral otsustama teisiti kui normi põhiseaduspärasuse korral.³ Seega on norm asjassepuutuv, kui selle kehtetuse tõttu oleks võimalik teha teistsugune otsus.

¹ RKPJKo 02.12.2002, 3-4-1-11-02, p 13.

² RKÜKo 22.12.2000, 3-4-1-10-20, p 10.

³ RKPJKo 02.12.2002, 3-4-1-11-02, p 15.

5. Vaidlusalused VMSi sätted näevad ette viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse vaidlustamise korra. Selle kohaselt on pikaajalise viisa andmisest keeldumise vaidlustamiseks ette nähtud kaheastmeline haldusesisene vaidlustusmenetlus ning nimetatud otsuste kohtus vaidlustamise võimalus on välistatud. VMS §-s 100¹⁸ sätestab sõnaselgelt kohtusse pöördumise keeldu ja seetõttu võib pidada seda asjassepuutuvaks normiks. VMS § 100¹ lg 1¹, § 100¹⁰ lg 1 ja § 100¹³ lg 2 ei sätesta kohtusse pöördumise keeldu, vaid näevad pikaajalise viisa andmisest keelduva otsuse puhul ette, et sellise otsuse peale saab esitada avalduse otsuse uuesti läbivaatamiseks otsuse teinud haldusorganile ning haldusorgani negatiivse otsuse puhul teistkordseks läbivaatamiseks Siseministeeriumile.
6. Siinakohal nõustun Tartu Halduskohtuga, et kõnealused normid moodustavad ühtse tervikliku vaidlustusmenetluse, mille eesmärgiks viisa andmisest keelduva otsuse puhul on asendada kohtumenetlust ning välistada kohtusse pöördumine ning seetõttu võib pidada kõiki taotluses nimetatud VMSi sätteid asjassepuutuvateks.

Seisukoht ja põhjendused

7. Tartu Halduskohus jättis kohaldamata ja tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks VMSi § 100¹ lg 1¹, § 100¹⁰ lg 1, § 100¹³ lg 2 ja § 100¹⁸ põhiseaduspärasuse kohta osas, milles need välistavad pikaajalise viisa andmisest keeldumise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule. VMS § 56 sätestab üldise viisa mõiste, mille kohaselt on viisa välismaalasele antav luba Schengeni konventsiooni liikmesriikide territooriumile, Eestisse või lennujaama transiiditsoonis sisenemiseks ja Schengeni konventsiooni liikmesriikide territooriumil, Eestis või lennujaama transiiditsoonis ajutiseks viibimiseks vastavalt viisaga määratud tingimustele, kui seadus ei sätesta teisiti.
8. VMS sätestab viisa liigid, milleks on lennujaama transiidiviisa, lühiajaline viisa, pikaajaline viisa. VMS §-s 59 on öeldud, et lühiajalise viisa (nn Schengeni viisa) võib välismaalasele anda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 810/2009 (*edaspidi viisaeeskiri*)⁴ sätestatud alustel. Lühiajaline viisa on viisaeeskirja kohaselt viisa, mis antakse liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni kolm kuud kuuekuulise ajavahemiku jooksul.
9. Euroopa Kohus on oma 13. detsembri 2017. a otsuses eelotsuseasjas nr C-403/16⁵ leidnud, et EL viisaeeskirja artikli 32 lõiget 3 koosmõjus EL põhiõiguste harta⁶ artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriike ette nägema viisa andmisest keeldumise otsuste vaidlustamise menetluse, mille üksikasjalikud eeskirjad tuleb kehtestada iga liikmesriigi õiguskorras, järgides sealjuures võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid ning tagama teatavas menetlusstaadiumis kohtus vaidlustamise võimaluse. Seega on Euroopa Kohus lühiajaliste viisade puhul näinud üheselt ette, et liikmesriigid peavad tagama nende andmisest keelduvate otsuste kohtus vaidlustamise võimaluse. Sama otsuse juures olevas kohtujuristi arvamuses on leitud, et kuigi viisat taotleval isikul ei ole materiaalõiguslikku õigust saada viisat ehk õigust siseneda EL territooriumile, on isikul õigus taotluse nõuetekohasele ja õiguspärasele menetlemisele. Tuginedes EL põhiõiguste harta artikli 47 esimesele lõigule saab õiguspäraseks menetluseks pidada tõhusat kohtumenetlust.⁷ Kõnealune Euroopa Kohtu otsus puudutab aga üksnes viisaeeskirja alusel antud lühiajalisi viisasid ning ei kohaldu pikaajalistele viisadele, mille puhul viisa andmise menetlusreeglistik ning keelduvate otsuste vaidlustamise kord on jäetud liikmesriikide pädevusse.
10. Pikaajalise viisa andmise tingimused, viisa andmisest keeldumise alused ning keelduva otsuse vaidlustamise kord on reguleeritud VMSis. VMS § 60 kohaselt võib pikaajalise viisa

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 810/2009, 13. juuli 2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri). Arvutivõrgus: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32009R0810>

⁵ Euroopa Kohtu 13.12.2017 eelotsustus nr C-403/16 : Soufiane El Hassani, p 42. Arvutivõrgus: [CURIA - Dokumendid \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/DE/TXT/?uri=CELEX:62017:0001:0001:01-0)

⁶ EL põhiõiguste harta § 47 lõige 1 sätestab, et Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

⁷ EL Kohtu otsuse C-403/16 kohtujuristi ettepanek, p 103. Arvutivõrgus: [CURIA - Dokumendid \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/DE/TXT/?uri=CELEX:62017:0001:0001:01-0)

anda välismaalasele ühe- või mitmekordseks ajutiseks Eestis viibimiseks ning selle kehtivusaeg on üldjuhul kuni 12 kuud. VMS näeb ette, et viisa andmisest keelduva otsuse puhul on võimalik esitada esmalt avaldus otsuse uuesti läbivaatamiseks otsuse teinud haldusorganile (PPA või Eesti välisesindus) (VMS § 100¹ ja § 100⁴). Seejärel saab otsuse teistkordseks läbivaatamiseks esitada sõltuvalt otsuse teinud haldusorganist kas Siseministeeriumile või Välisministeeriumile (VMS § 100¹⁰ ja 100¹³).

11. Kuigi Euroopa Kohtu eelviidatud otsus käsitleb ainult Euroopa Liidu õiguse alusel antavaid lühiajalisi viisasid, võib küsida, millisel mõistlikul põhjusel saab pikaajalise viisa taotlejaid kohelda ebasoodsamalt kui lühiajalise viisa taotlejaid.
12. Viisa andmisest keelduva otsuse vaidlustusmenetlust reguleerivad sätted kehtestati välismaalaste seaduse, riigilõivuseaduse ja lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõuga (901 SE).⁸ Eelnõu esimese lugemise seletuskirjas on märgitud, et välismaalase kohtusse pöördumise õigust piiratakse avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitseks. Samuti on seletuskirjas kohtusse pöördumise välistamist õigustava argumentina toodud välja kohtumenetluse kestvus ja kulukus, ehk menetlusökoonoomia argument. Eraldi põhjusena on seletuskirjas leitud, et välismaalase üle peetav kohtumenetlus võib saada aluseks välismaalase Eestisse tulekuks ja oma kohtuasja lõpuni Eestis viibimiseks tulenevalt põhiseaduse § 24 lõikes 2 sätestatud igaühe õigusest olla oma kohtuasja arutamise juures.
13. Kuigi viisa üldine mõiste (VMS § 56) on sarnane nii lühiajalise kui ka pikaajalise viisa puhul, leidub kaalukaid ning sh ka põhiseadusest tulenevaid põhjuseid, miks pikaajalise viisa taotlejaid tuleks kohelda teisiti kui lühiajalise viisa taotlejaid ja seda just keelduva otsuse vaidlustamisel. Pikaajaliste viisade puhul võib taotleja õiguste kaitse piiramine haldusmenetlusega olla õigustatud järgmistel põhjustel.

Põhiseaduse § 15 kaitseala avanemine

14. Enne PS §-ga 15 ette nähtud kohtukaebeõiguse piiramise õigustatuse hindamist tuleb kontrollida, millised on selle kaitseala piirid. Kohtukaebeõiguse piiramise küsimust ei saa tekkida, kui vaidlusalusele juhtumile PS §-s 15 sätestatud kohtukaebeõigus ei laiene.
15. Põhiseaduse § 15 lõige 1 näeb ette igaühe õiguse pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. PS § 15 esimeses lauses sätestatud põhiõiguse eesmärk on tagada kohase kohtumenetluse kaudu õiguste lünkadeta ja tõhus kohtulik kaitse.⁹ Sellisena väljendab kaebepõhiõigus koostoimes PS §-ga 14 laiemat ja fundamentaalsemat põhiõigust kohtulikule kaitsele.¹⁰ Samas tuleb PS § 15 hinnata koosmõjus PS §-ga 9, mille lõike 1 kohaselt laienevad põhiseaduses loetletud kõigi ja igaühe õigused, vabadused ja kohustused üksnes Eestis viibivatele välisriikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele. Põhiseaduse §-st 9 tulenev välismaalaste õiguste kaitse piiramine üksnes Eestis viibijatega on mõistetav, sest kogu Eesti põhiseaduse kehtivusala on reeglina piiratud Eesti Vabariigi territooriumiga. Seega ei ole jälgitav, et kui pikaajalist viisat taotleb välisriigi kodanik ei asu Eestis, siis millistel kaalutlustel laieneks põhiseaduse paragrahv 15 lõikes 1 sätestatud kohtusse pöördumise õigus ning tõhus ja lünkadeta õiguskaitse ka talle.
16. Nõustuda ei saa seega Tartu Halduskohtu kohtumääruse punktis 11.1. väljendatud seisukohaga, et „PS § 15 lg-s 1 sätestatud põhiõigusele saab tugineda ka isik, kes pikaajalise viisa taotlemise ajal ei viibi Eesti Vabariigis.“ Välismaalasele, kes ei viibi Eestis ning kellel puudub igasugune sisuline side Eestiga, ei saa vaikimisi laieneda PS § 15-st tulenev igaühe õigus pöörduda kohtusse. Pigem tuleb Eestis mitteviibivatele välismaalastele PS §-st 15 tuleneva kohtukaebeõiguse laiendamiseks otsida kaalukaid põhjuseid sealhulgas mingit laadi

⁸Välismaalaste seaduse, riigilõivuseaduse ja lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõu 901 SE seletuskiri. Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/2e670930-3e8c-db01-14aa-6cb558db3329/>

⁹RKÜKo 12.04.2016, [3-3-1-35-15](https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/2e670930-3e8c-db01-14aa-6cb558db3329/), p 25 ja seal viidatud kohtupraktika.

¹⁰ Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne 2020. Arvutivõrgus: https://pohiseadus.ee/sisu/3486/paragrahv_15

sisulise seose olemasolu Eestiga (nt varalised või perekondlikud suhted vms). Kirjeldatud kujul sisulise seose olemasolu kaebajate huvide ja Eesti põhiseaduse vahel Tartu Halduskohtu kohtumääruses ei tuvastata.

17. Eeltooduga seondub ülalnimetatud välismaalaste seaduse, riigilõivuseaduse ja lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõu (901 SE) seletuskirjas toodud kohtukaebõiguse välistamise põhjendus, et välismaalase üle peetav kohtumenetlus võib saada aluseks välismaalase Eestisse tulekuks ja oma kohtuasja lõpuni Eestis viibimiseks tulenevalt põhiseaduse § 24 lõikes 2 sätestatud igaühe õigusest olla oma kohtuasja arutamise juures. Samas, kui iga keelduva viisaotsuse üle saaks Eesti halduskohtus vaielda, siis tekiks konflikt viisa andmise kui sellise ning kohtukaebõiguse vahel. Kui iga viisa andmisest keeldumise puhul tekiks Eestis mitteviibival välismaalasel PS § 15 tõttu potentsiaalne nõue Eestisse sisenemiseks (kohtuasja arutamise eesmärgil), siis võib viisa andmise otsus osutada sisutühjaks – välismaalane saabuks Eestisse sisulisest viisaotsusest sõltumata. Eeltoodud konflikti on seadusandja soovinud kohtukaebõiguse välistamise teel vältida ning leidnud, et see on mõistlik põhjus (ratio legis), miks kohelda Eestis mitteviibivaid välismaalaseid viisa andmise otsustamisel teisti.
18. Seadusandjal on seega Eestis mitteviibijatele pikaajalise viisa andmisest keelduva otsuse vaidlustamise korda ette nähes oluliselt laiem otsustusruum. Muuhulgas võib seadusandja ette näha, et nii lühiajalise viisa kui ka pikaajalise viisa puhul kehtib ühtne menetluskord, aga võib ette näha ka erineva menetluskorra pikaajalise viisa vaidlustamiseks just põhjusel, et need isikud ei kuulu PS §-s 15 nimetatud „igaühe“ alla, sest neil puudub sisuline seos Eestiga.

Põhiseaduse § 15 kohtukaebõiguse piiramise õigustatus

19. Kui siiski PS § 15 kaitseala avanemist Eestis mitteviibivatele välismaalastele, siis tuleks järgmisena hinnata, kas kohtukaebõiguse piiramine praegusel kujul on õigustatud.
20. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium on oma lahendis analüüsinud kohtukaebõiguse välistamist viisvaba viibimisõiguse ennetähtaegse lõpetamise puhul ning tunnistanud VMS § 100¹⁰ lõike 1, § 100¹³ lõike 2 ja § 100¹⁸ põhiseadusevastaseks ja kehtetuks osas, milles need välistavad viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule.¹¹
21. Nimetatud lahendis on küll analüüsitud viisavaba viibimisõigust, kuid kohtu põhjendused ning lõppjärelendus võivad olla ülekantavad ka viisa andmisest keelduvate otsuste kohtukaebõiguse välistamise olukorrale. Seda järeldust kinnitab see, et seadusandja on samuti kehtestanud nendele olukordadele ühtsed õigusnormid ning viibimisõiguse ja viisade puhul on otsuste vaidlustamisel nähtud ette sama kord. Siiski on oluline rõhutada, et nimetatud Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve lahendi aluseks olnud vaidluses viibisid kaebajad Eestis. Samuti on nimetatud Riigikohtu lahendis analüüsitud viisavaba viibimisõigust, mis sisult on erinev pikaajalise viisa andmisest ning lõppjäreldust ei saa seetõttu täies ulatuses laiendada viisa andmisest keelduvate otsuste kohtukaebõiguse välistamise olukorrale. Seega tuleb kontrollida praegusel juhul eraldi, kas leidub PS §-s 15 sätestatud kohtukaebõiguse piiramist õigustavaid põhjuseid.
22. Põhiseaduse § 15 lõige 1 näeb ette igaühe õiguse pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. PS § 15 esimeses lauses sätestatud põhiõiguse eesmärk on tagada kohase kohtumenetluse kaudu õiguste lünkadeta ja tõhus kohtulik kaitse.¹² Riigikohtu praktika kohaselt ei saa PS § 15 lg 1 sätestatud kohtulikku kaitset asendada menetlused kohtuvälistes või -eelsetes instantsides.¹³ Seega ei saa kaheastmeline haldusesisene menetlus olla kohtumenetlust asendavaks menetluseks.

¹¹ RKPJKo 20.04.2021 otsus nr [5-20-10](#)

¹² RKÜKo 12.04.2016, [3-3-1-35-15](#), p 25 ja seal viidatud kohtupraktika.

¹³ RKÜKo 08.06.2009, [3-4-1-7-08](#), p-d 31–33

23. Põhiseaduse § 15 lõikes 1 sätestatud kohtupõhiõigus on seadusreservatsioonita põhiõigus, mida võib riivata üksnes teiste põhiseaduslike väärtuste kaitseks ning see riive peab olema oma eesmärgi saavutamiseks proportsionaalne abinõu ehk sobiv, vajalik ja mõõdukas.¹⁴
24. Välismaalaste seaduse, riigilõivuseaduse ja lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõu (901 SE) selgitustes toodud avalik korra ja riigi julgeoleku kaitsmist ning menetlusökonomiat võib pidada kaalukateks põhiseaduslikeks väärtusteks. Seega on küsimus, kas pikaajalist viisat taotleva isiku suhtes tehtud viisa andmisest keelduva otsuse kohtus vaidlustamise võimaluse täielikku välistamist saab pidada proportsionaalseks meetmeks nimetatud põhiseaduslike väärtuste kaitsmisel. Seda ei ole ta eeskätt siis, kui kõnealuste väärtuste tagamine on võimalik kasutades selleks isiku õigusi vähem riivavaid meetmeid.
25. Välismaalase üle peetav kohtumenetlus ei tähenda automaatselt seda, et isik peab viibima selleks Eestis. Nimetatud seiskohale on oma praktikas asunud ka Riigikohus.¹⁵ Halduskohtul on võimalik tulenevalt halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 131 lõikest 1 vaadata kohtuasi läbi kirjalikus menetluses ning samuti on võimalik kohtuistungil osalemine distantsilt kasutades selleks erinevaid digitaalseid vahendeid. HKMS § 129 lõige 3 viitab tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-le 350, mille lõige 1 sätestab, et kohus võib korraldada istungi menetluskonverentsina selliselt, et menetlusosalisel või tema esindajal või nõustajal on võimalik viibida istungi ajal muus kohas ja teha sealt reaalajas menetlustoiminguid.
26. Kohtumenetluse ökonomia eesmärgi saavutamiseks on võimalik viisa andmisest keelduvate otsuste puhul võtta kasutusele kohtumenetlust lihtsustavad ja kiirendavad lahendused. Näiteks võiks seadusandja kaaluda ühe menetlusökonomiat tagava lahendusena viisa andmisest keelduvate otsuste puhul sätestada HKMSis võimalus asja läbivaatamiseks lihtsustatud korras, ilma et kohus peaks seejuures kaaluma riive intensiivsuse eesmärki ega küsima menetlusosaliste nõusolekut.

Seisukoha kokkuvõte

27. Põhiseaduse §-s 15 sätestatud kohtukaebõiguse garanteerimine välismaalasele, kes ei asu Eestis ning kellel puudub igasugune side ning sisuline seos Eestiga, ei pruugi olla PS § 9 valguses põhjendatud. Põhiseaduse § 15 lõike 1 eesmärk ja mõte ei saa olla, et kohtukaebõigus tuleb anda isikule, kellel puudub mistahes Eesti põhiseaduse järgi kaitstav subjektiivne õiguslik positsioon. Sellisele arusaamale on rajatud ka halduskohtumenetluse (HKMS) § 44 lg 1, mis lubab kaebusega halduskohtusse pöörduda isikul üksnes oma õiguse kaitseks.
28. Samas, kui siiski jaatada PS §-s 15 sätestatud kohtukaebõiguse laienemist ka Eestis mitteviibivate välismaalastele ilma, et neil oleks Eestiga mistahes sisuline seos, kerkib küsimus, kas praegusel juhul on kohtukaebõiguse välistamine õigustatud. Eeltoodust tulenevalt leian, et kui eelnõu (901 SE) esimese lugemise seletuskirjas toodud avaliku korra ja julgeoleku kaitse ega ka menetlusökonomia eesmärgi täitmiseks võib leidud teistsuguseid leebemaid meetmeid, ei saa pikaajalise viisa andmisest keelduvate otsuste kohtus vaidlustamise võimaluse täielikku välistamist pidada ilmselt proportsionaalseks (sobivaks, vajalikuks ega mõõdukaks) meetmeks.
29. Seega sõltub VMSi § 100¹ lg 1¹, § 100¹⁰ lg 1, § 100¹³ lg 2 ja § 100¹⁸ kooskõla PS § 15 lõikega 1, osas, milles need välistavad pikaajalise viisa andmisest keeldumise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule, kõigepealt sellest, kas PS § 15 lõikes 1 sätestatud igaühe õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste kaitseks kohtusse laieneb Eestis mitteviibivatele välismaalastele ilma, et neil oleks olemas Eestiga sisuline seos. Kui eelmisele küsimusele on

¹⁴RKPJKo 12.12.2017, [5-17-10](#), p 57

¹⁵ RKPJKo 10.05.2016, [3-4-1-31-15](#), p 44-47

vastus jaatav, saab asuda hindama PS § 15 lõikes 1 sätestatud kohtukaebeõiguse piiramise õigustatust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister